

dobrog glasa i časti, jesu ovi: nemogućnost, ponestanje štode, opraštanje sa strane onoga, koji je uvrijeđen, i uzajamna naknada« (str. 320.).

Uči, da je dopušteno služiti se anfibologijom u ovim slučajevima: »1. Kada prijeti nama ili bližnjemu kakva znatna štoda iz čistoga i jasnoga govorenja; 2. kada se pita o nekoj činjenici, koja ne spada niti se tiče onoga, koji pita; 3. kolikogod tko nedolično pita, niti možeš izbjegnuti odgovoru; 4. kadgod traži razlog djela mače poštena, da se učini skriveno« (str. 327.).

U desetoj i zadnjoj zapovijedi (str. 333.—336.) ukratko tumači i razlaže o mani lakomosti i kako se treba protivu njoj boriti.

Mnogo sam moralnih udžbenika vidio i pročitao, ali kraćega, sočnijeg, jezgrovitijeg, odmjerenijeg, bistrijeg, pa i ljepšega da ima, na mali broj se namjerih. Velika je grehota, što nije o. Petar Filipović ovo svoje najsavršenije djelo, koje je plod njegovoga učiteljskoga rada, objelodanio mjesto prvoga. S ovom knjigom o. Petar Filipović pokaza se izvršnim poznavaoem moralnog bogoslovlja. U njegovoj knjizi odsijeva velika bistrina i lakoća, dubina i jedrina misli, ispravnost nauke i učenost, iskustvo i praktičnost. U njegovu priručniku može svaki svećenik naći u obliku upita i odgovora sva gotovo moralna, potrebna pitanja za život temeljito rješena. O. Petar Filipović navodi i poznaje u tančine najbolje moraliste svoje dobe, kao Navarra, Toleta, Suarezza, Sancheza, Valenciju, Mastrius-a, Bonacinu, Reginalda, Marchanta, Dianu, Granadu, Sporeru, Scota, sv. Tomu, Reiffenstuela, Sotus-a, Vasqueza, Cordubu, Molinu, Lessius-a, De Luga i t. d. Na mene je tako krasan utisak ova knjiga učinila, da nemam riječi, da je dovoljno nahvalim. Sa ovim djelom o. Petar Filipović, vrijedni i radišni učenik starog i glasovitog Filipovića o. Jeronima, čiju ću studiju do malo na svjetlost iznijeti, zaslužuje odlično mjesto nesamo među našim bogoslovcima XVIII. stoljeća, nego i među stranima iste dobe.

Iz liturgike.

Misa prigodom 40-satnog klanjanja.

Da budu u potpunom skladu Instructio Clementina i prijašnje odredbe S. Rit. Congr. sa rubrikama novog Misala glede misa držanih prigodom 40-satnog klanjanja, S. Rit. Congregatio pod 27. aprila 1927. određuje:

1. Svečana zavjetna misa presv. Sakramenta ili za Mir dozvoljava se u one dane, kad je dozvoljena misa pro re gravi et publica simul causa prema rubrikama novog Misala tit. II. n. 3. T. i takva misa nije dozvoljena u: Dominicæ I. cl., Vigiliæ Nativ. Dni

et Pentecostes, feriae privilegiatae, Duplicia I. cl. et Commemoratio Omnium defunctorum. — U ove zapriječene dane uzme se spomen zapriječene zavjetne mise i to sub unica conclusione sa glavnom oracijom, makar dolaze još druge komemoracije. Spomen presv. Sakramenta ispušta se, ob identitatem Mysterii, na blagdane: Muke Križa, presv. Otkupitelja, presv. Srca Isusova i presv. Krvi.

2. U istoj svečanoj zavjetnoj misi presv. Sakramenta ili za Mir, kao i u onoj svečanoj misi, koja se pjeva, kad nisu dozvoljene ove zavjetne mise, uzimlju se samo oni spomeni, koji su propisani za svečanu zavjetnu misu pro re gravi, t. j. spominje se: Duplex 2. cl., Dominica quaevis (dakle i anticipata vel quoad officium reposita), onda: feria major, Rogationes (etiam fer. 3. et 4. Rogat. et si de eis nil fiat in officio), aliqua et Vigiliis aut Octavis privilegiatis. Drukčije dakle nego li je to prije bilo, kad su se u misi pro re gravi ispuštali svi spomeni.

3. U svečanoj misi za Mir, kao i u svim privatnim misama, koje se obavljaju u ova tri dana, dodaje se Collecta de Ssmo Sacramento, ali uvijek iza svih molitava po rubrikama propisanim. Izostavlja se ova Collecta, ako je Missa (ili spomen već učinjen) de identico Domini Mysterio (kao u 1. točki), te u misama in Commemoratione Omnium defunctorum.

4. U svečanoj misi za Mir dodaje se Credo pa i kad se obavlja izvan nedjelje. Acta Ap. S. Vol. XIX. n. 5/1927.

Ovo sve vrijedi ondje, gdje se obavlja 40-satno klanjanje prema Klem. Instrukciji, dok se drugdje kod izlaganja presv. Sakramenta mora vladati prema odredbama svojih Ordinarijata, koje će biti u skladu sa rubrikama novog Misala.

Za svečanu zavjetnu misu zahtjeva se:

- a) res gravis et publica simul causa, o čem sudj Ordinarij;
- b) mandatum seu saltem consensus Ordinarii pro qualibet vice obtinendus, ako nije Ordinarij već općenito nešto odredio;
- c) concursus populi;
- d) solemnitas externa.

Pod svečanom se sv. misom razumijeva ne samo misa sa asistencijom, nego i pjevana samo misa; no ove privilegije ima samo jedna pjevana misa, dok se druge makar i pjevane ravnaju kao privatne, dakle prema kalendaru crkve.

Dr. Josip Frančišković.